

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจในงานอันเนื่องมาจาก หน่วยงาน ลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารในการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลด้านการบำรุงขวัญและการจัดสวัสดิการแก่พยาบาล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นพยาบาลระดับวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 14 โรงพยาบาล จำนวน 572 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจความพึงพอใจในงานของพยาบาลซึ่งเทียมศร ทองสวัสดิ์ โคสร้างขึ้นในปีการศึกษา 2518 จำนวน 67 ข้อ แบบสำรวจมีองค์ประกอบของความพึงพอใจ 4 อย่าง ได้แก่ หน่วยงาน ลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจมาดัดแปลงให้มาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 6 ลำดับขั้น และนำแบบสำรวจนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานระหว่างพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และระหว่างพยาบาลหัวหน้าตึกกับพยาบาลประจำการ ✓

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ

ก. อายุ พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 35.88 มีอายุระหว่าง 20-25 ปี รองลงมา ร้อยละ 25.24 มีอายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวนน้อยร้อยละ 2.12 ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 2)

ข. อายุราชการ พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 52.23 มีอายุราชการระหว่าง 1-4 ปี รองลงมา ร้อยละ 27.39 มีอายุราชการระหว่าง 5-8 ปี จำนวนน้อยร้อยละ 7.43 มีอายุราชการ 13 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 3)

ค. ระดับการศึกษา เมื่อเริ่มเข้าทำงาน พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 87.05 มีคุณวุฒิประกาศนียบัตร รองลงมา ร้อยละ 11.04 มีคุณวุฒิอนุปริญญา จำนวนน้อยร้อยละ 1.91 ที่ได้รับปริญญาตรี คุณวุฒิปัจจุบัน พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 80.47 มีคุณวุฒิประกาศนียบัตร รองลงมา ร้อยละ 14.65 มีคุณวุฒิอนุปริญญา จำนวนน้อยร้อยละ 4.88 ได้รับปริญญาตรี (ตารางที่ 4)

ง. สถานภาพสมรส พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 58.17 ยังเป็นโสด รองลงมา ร้อยละ 40.76 แต่งงานแล้ว จำนวนน้อยร้อยละ 0.42 ที่เป็นหม้าย (ตารางที่ 5)

จ. อัตรากำไรเดือน พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 58.60 มีเงินเดือนระหว่าง 1500-2000 บาท รองลงมา ร้อยละ 31.85 มีเงินเดือนระหว่าง 2001-2500 บาท จำนวนน้อยร้อยละ 1.06 มีเงินเดือนตั้งแต่ 3001 บาทขึ้นไป (ตารางที่ 6)

ฉ. แผนกที่ทำงาน พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 31.68 ทำงานแผนกศัลยกรรมศาสตร์ รองลงมา ร้อยละ 25.48 ทำงานแผนกอายุรศาสตร์ จำนวนน้อยร้อยละ 5.10 ทำงานแผนกผู้ป่วยนอก (ตารางที่ 7)

ช. ที่อยู่อาศัย พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 43.31 อยู่ในหอพักของโรงพยาบาล รองลงมา ร้อยละ 24.63 มีบ้านพักของตนเอง และจำนวนน้อยร้อยละ 2.55 ที่อาศัยบ้าน

ญาติ (ตารางที่ 8)

2. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 ส่วนความพึงพอใจในกานต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงาน ลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับความพึงพอใจในงานของพยาบาลในแต่ละโรงพยาบาลโดยส่วนรวมและแต่ละกานอยู่ในระดับปานกลาง จึงพอสรุปได้ว่าความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐสนองสมมติฐานที่ว่า ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐเป็นไปในเชิงนิมิตกับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ หน่วยงานของรัฐเป็นไปในเชิงนิมิตกับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ หน่วยงาน ลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 9)

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า

ก. ความพึงพอใจในงานโดยส่วนรวมและแต่ละกานของพยาบาลทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 10)

ข. ความพึงพอใจในงานโดยส่วนรวมทุกกานของพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละกาน พบว่า กานหน่วยงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กานลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 11)

จึงสรุปได้ว่า พยาบาลในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลาง ซึ่งไม่สนองสมมติฐานที่ว่า พยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลหัวหน้ากานและพยาบาลประจำกาน พบว่า สนองสมมติฐานที่ 6 ของเชอเนน. ซึ่งมีความพึงพอใจในงานมากกว่าของเชอเนนประจำกาน

ก. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการ โดยส่วนรวมทุกคานอยู่ในระดับปานกลาง คือ 4.12 และ 3.84 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละคานอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 12)

ข. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการ โดยส่วนรวมและแต่ละคาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 13)

ค. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสวนกลางโดยส่วนรวมทุกคานอยู่ในระดับปานกลาง คือ 4.05 และ 3.82 ตามลำดับ สำหรับในแต่ละคานอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 14)

ง. ความพึงพอใจในงานโดยส่วนรวมและแต่ละคานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสวนกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นคานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแตกต่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 15)

จ. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสวนภูมิภาคโดยส่วนรวมทุกคานอยู่ในระดับปานกลาง คือ 4.11 และ 3.85 สำหรับในแต่ละคานอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน (ตารางที่ 16)

ฉ. ความพึงพอใจในงานโดยส่วนรวมและแต่ละคานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสวนภูมิภาคแตกต่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นคานสิ่งแวดล้อมแตกต่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 17)

จึงสรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบสองสมมติฐานที่ว่าพยาบาลหัวหน้าตึกมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลประจำการ

การอภิปรายผล

1. สถานภาพของพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง

ก. พยาบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี มีอายุราชการระหว่าง 1-4 ปี และยังเป็นโสด ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลเหล่านี้เป็นพยาบาลที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา และยังเป็นโสด ไม่มีภาระทางครอบครัวจึงต้องทำงานในหอผู้ป่วยซึ่งต้องให้การพยาบาล โดยตรงแก่ผู้ป่วยและต้องอยู่เวรบายและเวรคึก

ข. ระดับการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างตอนเริ่มทำงานกับปัจจุบัน จะเห็นว่าการส่งเสริมให้พยาบาลมีการศึกษาต่อระดับสูงขึ้นไปบ้างแต่ยังไม่มากนัก การที่มีโอกาสศึกษาต่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ดังที่สุปาศี เสนาคิสัย ไค้ทำการวิจัยพบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่พอใจในงานคือ การที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ¹

ค. อัตราเงินเดือน พยาบาลส่วนใหญ่มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 1500-2000 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับงานของพยาบาล จะเห็นว่ายังไม่เหมาะสมและทำให้พยาบาลไม่พึงพอใจในงาน ดังที่เขาวลัษณ์ เลาะห์จินดา ไค้ทำการวิจัยพบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจในเรื่องเงินเดือนและสวัสดิการอยู่ในระดับต่ำ²

¹สุปาศี เสนาคิสัย, "เหตุที่ทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจในสภาวะการทำงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในประเทศไทย," วารสารพยาบาล 22 (ตุลาคม 2516) : 265 - 269.

²เขาวลัษณ์ เลาะห์จินดา, "สภาพความพึงพอใจในงานและความตั้งใจที่จะทำงานอยู่ต่อไปหรือลาออกของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาล มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาพยาบาลศึกษา มัณฑลวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 193.

ง. แผนกที่ทำงาน พยาบาลที่ทำงานในแผนกต่าง ๆ มีจำนวนใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าแผนกศัลยศาสตร์จะมีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากในโรงพยาบาลมีหอผู้ป่วยใน แผนกศัลยศาสตร์มากกว่าแผนกอื่น ๆ

จ. ที่อยู่อาศัย พยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในหอพักของโรงพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจาก พยาบาลส่วนใหญ่เป็นโสดและต้องอยู่เวรยามวิกาล จึงจำเป็นต้องอยู่หอพัก เพื่อความสะดวก ในการเดินทางมาทำงาน ซึ่งการจัดที่พักรับนั้นว่าเป็นสวัสดิการส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดความ พึงพอใจในงาน

(2) ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐโดยส่วนรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จารุวรรณ เสวกวรรณ ที่พบว่า ความพึงพอใจ ในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง¹ และการวิจัยของ ยาวลักษณ์ เลาะห์จินคา ที่พบว่า ความพึงพอใจในงานโดยส่วนรวมของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง² และเมื่อพิจารณา ความพึงพอใจในแต่ละด้านดังนี้

ก. ความพึงพอใจในค่านายงาน ซึ่งหมายถึงสถาบันซึ่งประกอบคอยคน หน้าที่การงาน มีการจัดระบบให้อภิธรรมต่าง ๆ มีความสมคูลย์ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุ ความแผนที่วางไว้ โดยต้องมีการมอบหมายงานให้เหมาะสมยุติธรรม ทำให้บุคลากรสามารถ ไขความรู้ความสามารถปรับปรุงงาน และสามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ดังที่ เกล็นนาดี เอ นิโคลส์ (Glennadee A. Nichols) ทำการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหนึ่ง

¹จารุวรรณ เสวกวรรณ, "ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 93.

²ยาวลักษณ์ เลาะห์จินคา, "สภาพความพึงพอใจในงานและความตั้งใจที่จะทำ งานอยู่ต่อไปหรือลาออกของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาล มหาวิทยาลัยในกรุงเทพ-มหานคร" หน้า 192.

ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน คือการได้แสดงความคิดเห็นในการทำงาน และองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน ได้แก่ ความไม่ยุติธรรม¹ จากการวิจัยพบว่าพยาบาลมีความพึงพอใจในหน่วยงานเป็นอันดับที่หนึ่งซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี

ข. ความพึงพอใจคานลักษณะงาน พยาบาลมีความพึงพอใจในงานคานนี้เป็นอันดับที่สาม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากงานบางอย่างของพยาบาล เป็นงานที่ขาดอิสระ (Dependent Function) ต้องทำตามคำสั่งการรักษาและในบางกรณียังต้องยึดเป็นนโยบายของโรงพยาบาลเป็นหลัก² ทำให้พยาบาลขาดอิสระในการบริหารงานและปฏิบัติงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าผู้บริหารพยาบาลในบางสถาบันจะควมมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารโรงพยาบาลก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อาร์เธอร์ พี บริฟ (Arthur P. Brief) ที่พบว่า องค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้พยาบาลเกิดความไม่พึงพอใจในงานจนต้องลาออกจากงานคือ ลักษณะงานที่ขาดการจําแนกงานให้ชัดเจน ขาดอิสระในการตัดสินใจในการทำงาน³ และสอดคล้องกับการวิจัยของ จรุงศรี รุ่งสุวรรณ ที่พบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในงานคือลักษณะงานไม่มีอิสระ สถานการณ์ของการปฏิบัติงานทำให้ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอยู่เสมอ⁴

¹Nichols, "Important, Satisfying and Dissatisfying Aspects of Nurses' Jobs," Supervisor Nurse, pp. 10-15.

²Thora Kron, The Management of Patient Care, (Philadelphia: W.B. Saunders Company, 1971), p. 17.

³Brief, "Turnover Among Hospital Nurses : A Suggested Model," Journal of Nursing Administration, p. 56.

⁴Charoonsri Roongsuwan, "Reasons Thai Nurses Leave Thailand to Work in the United States" Unpublished Master's Investigative Study, Boston : School of Nursing, Boston University, 1969.

ค. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ถ้ามีความสัมพันธ์ที่ดียอมทำให้มีการประสานงานที่ดี เกิดความสามัคคีที่จะทำงานใหม่ประสิทธิภาพดีขึ้น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องสร้างสรรให้เกิดขึ้นความสัมพันธ์ที่ดีในองค์การ โดยเฉพาะพยาบาลเป็นผู้ที่คอยติดต่อกับผู้ร่วมงานมากมาย นอกจากเจ้าหน้าที่พยาบาลระดับต่าง ๆ แล้วยังมีเจ้าหน้าที่ที่มีสุขภาพและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับเจ้าหน้าที่เหล่านี้ จึงจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสะดวกและปราศจากอุปสรรค ก่อให้เกิดความพึงพอใจที่จะทำงาน ดังที่ฟอลโคลนวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นองค์ประกอบแรกที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน¹ จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจในค่านี้นับว่าอันคับสองซึ่งนับว่าใช่ ✓

ง. ความพึงพอใจด้านสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจในค่านี้นอกจากสิ่งแวดล้อมในการทำงานแล้วยังรวมถึงเงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องเงินเดือนและค่าตอบแทน วิทยุ สาร ใค้ให้ความเห็นว่า

ค่าจ้างและเงินเดือนสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ นับเป็นรางวัล (Reward) สำหรับบุคลากรในการตอบแทนการปฏิบัติงาน ช่วยให้สามารถเลี้ยงตัว ครอบครัว และส่งเสริมสุขภาพทางสังคม มีความสำคัญยิ่งขององค์การ โดยการเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคลากรมีกำลังใจ และปฏิบัติงานให้เกิดผลดี สร้างทัศนคติที่ดีและช่วยบำรุงขวัญ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นสถานภาพของหน่วยงานหรือองค์การ กล่าวคือ ถ้าหน่วยงานหรือองค์การใดมีอัตราค่าจ้างและเงินเดือนอยู่ในระดับมาตรฐาน บุคลากรมีความพอใจ เห็นว่ามีความเป็นธรรม ไม่มีการคิ่ร่นที่จะไปทำงานอื่น การตั้งใจทำงานก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน องค์การนั้นก็มีความมั่นคง² ✓

¹ Falclone, "Perceived Dimensions of Job Satisfaction for Staff Registered Nurses" Nursing Research, p. 348.

² วิทยุ สาร, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2517), หน้า 289.

ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจในค่านี้อันคับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดสิ่งแวดลอมในระหว่างทำงานยังไม่เหมาะสม ควรจะจัดให้มีเวลาพักระหว่างทำงานโดยให้มีห้องพักผ่อนในหน่วยงาน ส่วนเรื่องเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการยังไม่เหมาะสมกับงานที่มีความรับผิดชอบสูง ในบางสถาบันไม่มีค่าตอบแทนในการอยู่เวรยามวิกาล สวัสดิการที่จัดให้ยังน้อยมาก ที่จัดให้เป็นกิจลักษณะใดแก่ที่พักระหว่างในบางโรงพยาบาลก็ยังไม่เพียงพอกับจำนวนพยาบาล ควรจัดสวัสดิการอื่น ๆ ให้แก่พยาบาล ได้แก่ บริการช่วยเหลือในเวลาเจ็บป่วยของพยาบาลและครอบครัว ควรจัดให้เป็นพิเศษ การจัดสวัสดิการเงินกู้ การจัดการรับส่งสำหรับผู้ที่มิได้พักในที่พักระหว่างของโรงพยาบาล คำนึงสนทนากันควรจัดให้มีเครื่องกีฬาและเครื่องดนตรีตามความเหมาะสม ✓

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า พยาบาลในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคเป็นพยาบาลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ จึงทำให้มีความพอใจที่จะทำงานในจังหวัดนั้นเป็นทุนอยู่แล้ว อีกประการหนึ่งพยาบาลที่แต่งงานแล้วในส่วนภูมิภาคมีหลักฐานมั่นคง นอกจากนี้คนที่อยู่ทางจังหวัดมีความสันโดษ ภัยเหตุนี้พยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลางจึงมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนกลาง

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการ พบว่า พยาบาลหัวหน้าตึกมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลประจำการทั้งโดยส่วนรวมและในแต่ละคานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความเป็นผู้นำของ เชสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ค (Chester I. Barnard) ที่ว่า "ผู้ที่มีความเป็นผู้นำสูง ย่อมมีความตั้งใจในการทำงานและความพึงพอใจในงานสูงกว่าผู้ที่มีความเป็นผู้นำต่ำกว่า"¹ และที่หัวหน้าตึกมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลประจำการ เนื่องจากหัวหน้า

¹ Chester I. Barnard, The Function of the Executive, (Cambridge : Massachusetts, 1938), p. 260.

ก็มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ เพราะต้องรับผิดชอบงานมากมี ผู้ใดบังคับบัญชาที่ต้องรับผิดชอบ เป็นจำนวนมาก ดังที่ ยีน บาร์เรตต์ (Jean Barrette) กล่าวไว้ กิจกรรมที่ดำเนินอยู่ภายในหอผู้ป่วยนั้น อยู่ในขอบเขตการดูแลรับผิดชอบของหัวหน้าตึกทั้งสิ้น โค้ดแก

ก. การรักษา (Medical Care) โดยมีแพทย์เป็นผู้อำนวยการรักษาและพยาบาลเป็นผู้ร่วมมือในการรักษา

ข. การพยาบาล (Nursing Care) มีเจ้าหน้าที่พยาบาลหลายระดับ เช่น พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล พนักงานผู้ช่วย และ นักศึกษาพยาบาล เป็นผู้ปฏิบัติงาน โดยมีหัวหน้าตึก เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและนิเทศงาน

ค. บริหารการพยาบาล (Administration of Management of Nursing Care) เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วย การกำหนดการให้การพยาบาล การวางแผน การพยาบาล การมอบหมายงาน การ การสอน การนิเทศงานและการประเมินผลการพยาบาล กิจกรรมเหล่านี้ปฏิบัติคือ พยาบาลวิชาชีพทุกระดับ โค้ดแก พยาบาลหัวหน้าทีม (Team Leader) หัวหน้าเวร (Incharge Nurse) หัวหน้าตึก (Head Nurse) พยาบาลนิเทศ (Supervisor Nurse) และหัวหน้าพยาบาล (Director of Nursing)

ง. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น งานธุรการ งานแม่บ้าน การประสานงานกิจกรรม ทั้งภายในและภายนอกหอผู้ป่วย ซึ่งยังเป็นงานที่อยู่ภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของหัวหน้าตึก¹

ขอเสนอแนะ

1. ขอเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐมีความพึงพอใจในงาน

¹Jean Barrette; Barbara A. Gessner, and Charlene Phelps, The Head Nurse : Her Leadership Role (New York : Appleton-Century-Crofts, 1975), pp. 187-188.

อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านยังพบว่าบางด้านอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ ฉะนั้นเพื่อให้พยาบาลมีความพึงพอใจในงานสูงขึ้นอันจะมีผลทำให้พยาบาลสามารถให้บริการ มีประสิทธิภาพสูงขึ้นควย และทำให้อัตราการโยกย้ายงานและการลาออกจากงานต่ำลง ผู้บริหารควรจะปรับปรุงแก้ไขดังนี้

ก. การบริหารงาน ควรให้พยาบาลทุกระดับมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยอาจจะแต่งตั้ง เป็นกรรมการต่าง ๆ ซึ่งมีผู้แทนของพยาบาลทุกระดับ เป็นกรรมการตามความเหมาะสม และมีการประชุมชี้แจงแก่พยาบาลทุกระดับ เกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญหรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบริหารงาน

ข. เงินเดือนและสวัสดิการ ควรปรับปรุงให้เงินเดือนของพยาบาลมีความเหมาะสมกับงานที่เสี่ยงอันตราย ซึ่งอาจจัดในรูปแบบเงินค่าตอบแทนอื่น ๆ เช่น เงินค่าตอบแทนในการอยู่เวรยามวิกาล เงินพิเศษ เป็นค่าตอบแทนในการที่พยาบาลต้องทำงานเสี่ยงอันตราย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีสภาพพยาบาลขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนในการต่อสู้ให้ใครสิ่งเหล่านี้มา ส่วนสวัสดิการต่าง ๆ โดแก คานที่พัก ควรจัดให้เพียงพอกับจำนวนพยาบาล คานสันทนาการควรจัดให้มีเครื่องกีฬาและเครื่องดนตรีตามความเหมาะสม ปรับปรุงการบริการช่วยเหลือในเวลาเจ็บป่วย สวัสดิการ เงินกู้ การจักรรถรับส่งสำหรับผู้ที่มีไข้ในที่พักของโรงพยาบาล

ค. ส่งเสริมให้พยาบาลได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปโดยเฉพาะพยาบาลฝ่ายบริการพยาบาลซึ่งนอกจากจะทำให้พยาบาลเกิดความพึงพอใจยัง เป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่พยาบาล เพื่อจะได้นำความรู้มาปรับปรุงการทำงาน

ง. จัดให้มีการฝึกอบรมภายใน (Inservice Education) และส่งไปฝึกอบรมภายนอก เพื่อเป็นการฟื้นฟูทางวิชาการ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง

จ. จัดตั้งกรรมการ เพื่อศึกษาลักษณะงานของพยาบาลทุกระดับ เพื่อเขียนพรรณาลักษณะงานไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับเป็นแนวทางในการมอบหมายงานให้เหมาะสมและยุติธรรม

2. ขอเสนอแนะสำหรับกรทำวิจัยต่อไป

ก. ควรศึกษาความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลประจำอำเภอ

และสถานื่อนานนี้ทั่วไป

ข. ในแต่ละโรงพยาบาลควรศึกษาความพึงพอใจในงานของพยาบาลทุกระดับ โดยให้พยาบาลแต่ละระดับจัดลำดับความสำคัญของความพึงพอใจตามทฤษฎีการจูงใจของ เอ เอช มาสโลว์ (A. H. Maslow) และ เฟรคเคอริค เฮอร์สเบอร์ก (Frederick Herzberg)

ค. ประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ เพื่อเปรียบเทียบกับความพึงพอใจในงาน

ง. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสวัสดิการของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ

จ. ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงพยาบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ฉ. ในการที่จะทำการวิจัยโดยนำแบบสำรวจนี้ไปใช้อีกควรจะได้ปรับปรุงคำถามไม่ให้มีคำปฏิเสธพร้อมทั้งหาความเที่ยงและความตรงหลังจากปรับปรุงแล้ว.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย